

Protocol Gewenst gedrag

**School
Vest**

Voorwoord

Dit is het protocol gewenst gedrag van School Vest. In dit protocol staat beschreven vanuit welke basis we werken aan een rustige en veilige omgeving voor alle betrokkenen. Het geeft richting aan het omgaan van leerlingen met elkaar en leerlingen met de leerkracht onder lestijd.

Een belangrijk uitgangspunt van dit protocol is dat het gewenste gedrag beloond wordt en dat we voor het ongewenste gedrag de helpende hand bieden: oplossingsgericht.

Team School Vest
(2019)

Inhoud

1. Inhoud	3
2. Een veilige school	4
3. Grensoverschrijdend gedrag	5
3.1 <i>Wat is grensoverschrijdend gedrag?</i>	5
3.2 <i>Stappenplan in een klassensituatie</i>	5
3.3 <i>Stappenplan als bovenstaande klassensituatie aanhoudt</i>	6
4. Anti-pest protocol	7
4.1 <i>Wat is pesten?</i>	7
4.2 <i>Preventie</i>	7
4.3 <i>Signalen van pestgedrag</i>	7
4.3.1 <i>Signaleren van pesten op school</i>	7
4.3.2 <i>Thuis signaleren van pesten</i>	8
4.4 <i>Hoe merk je dat een kind anderen pest</i>	8
4.5 <i>Aanpak van pesten</i>	8
4.6 <i>Acties bij melding van pesten</i>	9
4.7 <i>De rol van ouders</i>	9
4.7.1 <i>Wat kunt u thuis doen als je kind gepest wordt?</i>	9
4.7.2 <i>Wat kun je thuis doen als je kind pest?</i>	9
4.7.3 <i>Wat kunt u thuis doen als in de klas van uw kind gepest wordt, waarbij uw kind bij de zwijgende meerderheid hoort?</i>	9
4.8 <i>De rol van de leerkracht</i>	10
4.9 <i>De rol van het APC</i>	10
4.10 <i>De rol van de directie</i>	10
5. Meldcode Huiselijk geweld en kindermishandeling	11
5.1 <i>Meldcode en het 5 stappenplan</i>	11

2. Een veilige school

Kinderen brengen voor een groot deel hun tijd door op school. Dit moet dan ook een plek zijn waar kinderen op een prettige manier samen kunnen zijn en samen kunnen leren. Het is van groot belang dat er een goed klimaat heerst op school en in de groep waarin de kinderen verblijven. Sfeer in een groep heeft alles te maken met de manier waarop we met elkaar omgaan. Dat gebeurt in een omgeving waar kinderen, leerkrachten en ouders weten wat er van hen verwacht wordt, maar ook wat ze van de ander mogen verwachten. We zorgen samen voor een veilig en voorspelbaar pedagogisch klimaat. Slechts in een omgeving waarin iedereen zichzelf kan zijn, zonder belemmerd te worden of anderen te belemmeren zal een ieder optimaal kunnen functioneren. Het omgaan met waarden en normen vormt hierbij de basis.

Hoe gaan we met elkaar om?

In de klas bespreken we hoe we met elkaar willen omgaan. We gaan daarbij uit van 4 basisregels die ook op centrale plekken binnen de school zichtbaar zijn:

1. *Ik let op mijzelf*
2. *Ik gedraag mij rustig, vriendelijk en verantwoordelijk*
3. *Ik ben open en eerlijk en laat iedereen in zijn/haar waarde*
4. *Ik ga zuinig en zorgvuldig om met materialen*

In de **onderbouw (gr 1 en 2)** hangen de regels centraal op het kleuterleerplein. Deze regels worden ondersteund door een pictogram.

In de **midden- en bovenbouw (groep 3 t/m groep 8)** hangen de regels zichtbaar in de klas. Tijdens de introductieweek bespreken de leerlingen samen met de groepsleerkracht de invulling van deze regels. Dit wordt ieder schooljaar herhaald.

Deze regels vertegenwoordigen waarden die wij op onze school belangrijk vinden voor zowel de leerlingen als de leerkrachten en ook voor de ouders en verzorgers. We geven elkaar dan ook feedback op het naleven van de regels.

3. Grensoverschrijdend gedrag

We werken aan een veilige groeps sfeer en starten het schooljaar met de driedaagse positieve groepsvorming om een fijne sfeer in de groep te creëren en elkaar opnieuw te leren kennen. Daarnaast nemen we duidelijk stelling tegen pestgedrag. Hierbij speelt de voorbeeldfunctie van de leerkrachten een grote rol.

Om pesten te voorkomen werken we aan het vormen van een positieve groep. Dat doen we door het aanbieden van de groepsvormende activiteiten en geplande Rots & Water-trainingen. Daarnaast zullen wij, wanneer wij meer expertise nodig hebben, externe experts de school binnenhalen om ons als team te ondersteunen. Wanneer er sprake is van een pestsituatie, treedt het pestprotocol in werken.

Hoe goed de afspraken of de geboden hulp ook zijn geregeld, het gaat ook wel eens mis. Soms gaan kinderen over de grenzen heen. Om een dergelijke situatie vrijwel direct bij de eerste tekenen het hoofd te kunnen bieden, hebben wij een stappenplan opgezet. Dit stappenplan biedt een duidelijke richting, waarbij één uitgangspunt richtinggevend moet zijn en dat is dat we **naast sanctioneren ook de helpende hand** bieden.

3.1 Wat is grensoverschrijdend gedrag?

Gedrag is ongewenst als het jouw persoonlijke grens overschrijdt, en die grens is per definitie subjectief. Zo kan het zijn dat gedrag dat voor jou niet acceptabel is, wel aanvaardbaar is voor anderen.

Tegelijk is er een grens waar alle teamleden, ouders en iedereen die met kinderen werkt het over eens zijn. De veiligheid voor kinderen en hun omgeving staat altijd centraal. Daarom spreken we (ook) van grensoverschrijdend gedrag wanneer een kind de veiligheid van zichzelf en/of anderen in gevaar brengt. Denk daarbij aan mentaal en fysiek geweld, vernielingen of weigeren te luisteren naar personeel van Vest. Op die momenten zijn kinderen of het kind zelf niet meer veilig en beschouwen we dit als grensoverschrijdend gedrag.

Daarom is duidelijke communicatie over je persoonlijke grenzen en de schoolgrenzen belangrijk, om misverstanden te vermijden. Als leerkracht doe je dit als onderdeel van de driedaagse. Je laat kinderen weten wat jij belangrijk vindt en nodig hebt voor een fijne sfeer. Wanneer is er voor jou sprake van grensoverschrijdend gedrag, benoem je jouw grens en het gedrag?

Bedenk dat consequenties het gedrag misschien tijdelijk stoppen, maar het gedrag komt vaak terug. Gewenst gedrag vormt zich alleen als het bekrachtigd wordt. Volgorde is dus:

1. Gedrag stoppen
2. Nieuw gedrag aanleren/bekrachtigen
3. Ongewenst gedrag negeren

3.2 Stappenplan in een klassensituatie

1. Als een leerling ongewenst gedrag vertoont, waarschuwt de leerkracht (vaak is non-verbaal al voldoende) de leerling en benoemt het gedrag dat de leerling **wel** moet laten zien. Je geeft hierbij één waarschuwing die kort, rustig en zakelijk is.
2. Als de leerling daarna opnieuw ongewenst gedrag vertoont en/of nog niet het gewenste gedrag laat zien, kondig je de consequentie van tevoren aan: "Als je nu weer door de klas loopt, dan .." Tegelijk zet de leerkracht in op alternatief en gewenst gedrag. Zo schep je maximale duidelijkheid voor het kind.

3. Als de leerling nog niet het gewenste gedrag laat zien voeren wij de genoemde consequentie uit. Zorg dat de straf in verhouding staat tot het gedrag. (Iets kapot maken betekent iets moeten repareren).

De leerkracht heeft een gesprek met de leerling over het (ongewenste) gedrag. Als er meerdere leerlingen bij betrokken zijn, heeft de leerkracht een gesprek met elke leerling apart en volgt hierna een gesprek met beide leerlingen.

4. Naar inschatting van de leerkracht worden incidenten na schooltijd gemeld aan de ouders. In dat geval wordt dit aan de leerling verteld. Als ouders op de hoogte gesteld worden maken wij hiervan een korte notitie in het digitale leerlingendossier.
5. In het geval er sprake is van bewust fysiek geweld, handelen we als volgt:
 - a. Het kind wordt uit de onveilige situatie gehaald
 - b. Kinderen die fysiek geweld gebruiken, wordt een time-out plek toegewezen
 - c. Nadat de betrokken leerling(en) rustig is/zijn, wordt gesproken over het incident. Een sanctie passend bij de leeftijd is hier van toepassing. Daarnaast wordt alternatief gedrag aangereikt.
 - d. Ouders van de leerlingen (en het slachtoffer) worden telefonisch op de hoogte gesteld door de leerkracht.

3.3 Stappenplan als bovenstaande klassensituatie aanhoudt

Als bovenstaand ongewenst gedrag zich herhaalt worden onderstaande vervolgstappen gezet.

Ouder(s) en leerling wordt(en) op school uitgenodigd en er vindt een gesprek plaats waarin wordt gesproken over het incident. Er wordt bekeken wat er gewenst is in deze situatie en wat beide partijen (leerkracht en leerling) nodig hebben. Er wordt afsluitend een vervolggelak gepland om te evalueren. Alles wordt genoteerd in het digitale leerlingendossier.

Wanneer het grensoverschrijdende gedrag zich structureel voordoet is een plan van aanpak nodig waarin beschreven wordt welke ondersteuningsbehoeften deze leerling heeft. Bij dit gesprek zijn de leerkracht, de ouder(s), de leerling en een intern begeleider aanwezig.

4. Anti-pest protocol

4.1 Wat is pesten?

Pesten is een stelselmatige vorm van agressie waarbij één of meer personen proberen een andere persoon fysiek, verbaal of psychologisch schade toe te brengen. Bij pesten is de macht ongelijk verdeeld. Relatief nieuwe manieren van pesten zijn het digitaal en mobiel pesten" (<https://www.nji.nl/Pesten-Probleemschets-Definitie>).

Als er gepest wordt op school zijn alle partijen kwetsbaar: de pester, de gepeste leerling en de omstanders. Het pesten is een uiting van onmacht, de pester heeft te weinig vaardigheden om zich op een positieve manier te kunnen uiten. De gepeste leerling heeft meestal te weinig vaardigheden om zich weerbaar op te kunnen stellen. De omstanders houden zich afzijdig. Ze weten vaak niet wat ze kunnen doen om het pesten te stoppen. Voor alle partijen geldt dat ze vaardigheden missen om op een adequate manier om hulp te vragen. De pester, gepeste en de 'zwijgende omstanders' vormen samen een systeem, zij houden elkaars gedrag in stand.

4.2 Preventie

Aan het begin van ieder schooljaar worden groepsvormende activiteiten gedaan in alle groepen. De schoolafspraken worden vertaald naar klassenklassenregels. Deze worden zichtbaar opgehangen in de klas.

In groep 5 wordt vanaf de derde week na de zomervakantie gestart met een Rots & Watertraining. Deze wordt gegeven door een Rots & Water-trainer.

Twee keer per jaar wordt door de leerlingen een quickscan ingevuld. De sociale veiligheidslijst wordt ingevuld door de leerlingen van groep 6 t/m 8 en de leerling-enquête door de leerlingen van groep 6 t/m 8. Deze gaan over de thema's 'Veiligheid' en 'Welbevinden op school'.

4.3 Signalen van pestgedrag

Pesten gebeurt vaak buiten het zicht van de leerkracht. Het melden van pesten is daarom heel belangrijk: zonder pesten te melden bij de leerkracht kan deze niets doen. Leerlingen, ouders en leerkrachten melden signalen van pesten bij de leerkracht van de betreffende groep. Leerlingen en/of hun ouders kunnen pestgedrag melden bij de twee anti-pestcoördinatoren. Zij onderzoeken de pestmelding volgens het anti-pestprotocol.

4.3.1 Signaleren van pesten op school

1. Primaire signalen:

- de slachtoffers worden vaak op een gemene manier geplaagd, bespot en gekleineerd;
- ze worden uitgelachen op een spottende en onvriendelijke manier;
- ze worden fysiek aangepakt en kunnen zich hier niet adequaat tegen verweren;
- ze zijn betrokken bij ruzies waarbij ze zich niet kunnen verdedigen;
- hun bezittingen worden beschadigd;
- ze vertonen blauwe plekken, schrammen, gescheurde kleding,

2. Secundaire signalen:

- de slachtoffers zijn vaak alleen, ze lijken geen vrienden te hebben;
- ze worden als laatste gekozen, bijvoorbeeld bij het vormen van groepjes;
- ze proberen dicht bij de leerkracht te blijven;
- ze geven een angstige en onzekere indruk;
- ze zien er bang, ongelukkig, neerslachtig en huilerig uit;
- ze vertonen een plotselinge of geleidelijke verslechtering in schoolresultaten.

4.3.2 Thuis signaleren van pesten

1. Primaire signalen:

- ze komen thuis met gescheurde kleding of bezittingen die stuk zijn;
- ze vertonen verwondingen (blauwe plekken, schrammen, ...) en geven hier een omstreden uitleg voor.

2. Secundaire signalen:

- ze brengen geen vriendjes of klasgenoten mee naar huis;
- ze hebben geen goede vriend/vriendin;
- ze worden zelden elders uitgenodigd;
- ze gaan niet graag naar school;
- ze kiezen een vreemde weg om naar school te gaan;
- ze slapen niet goed;
- ze verliezen de belangstelling voor schooltaken;
- ze zien er bang en ongelukkig uit;
- ze vragen of stelen geld (om de pestkoppen om te kopen).

4.4 Hoe merk je dat een kind anderen pest

Algemene kenmerken

1. ze zijn fysiek sterker;
2. ze hebben grote behoefte te overheersen en hun eigen zin te krijgen;
3. ze zijn impulsief, kunnen moeilijk tegenwerking aanvaarden;
4. ze zijn vaak tegendraads naar volwassenen toe;
5. ze worden als stoer aangezien, hebben weinig inlevingsvermogen;
6. ze hebben een relatief positief zelfbeeld.

Op school

1. Op school treiteren de pesters vaak op een gemene manier: spotten, intimideren, schoppen, dingen stuk maken.

Ze hebben het vooral gemunt op de zwakkere leerlingen en proberen de meelopers op hun hand te krijgen.

2. Ondervinding leert dat meisjes veelal op een veel subtielere manier pesten, die veel moeilijker op te sporen valt, bijvoorbeeld roddelen, een vriendin afpakken, uitsluiten.

4.5 Aanpak van pesten

REGEL 1:

Een belangrijke stelregel is dat het inschakelen van de leerkracht niet wordt opgevat als klikken. Vanaf de kleutergroep brengen we kinderen dit al bij: "Je mag niet klikken, Maar als je wordt gepest of als je ruzie hebt met een ander en je komt er zelf niet uit, dan mag je hulp aan de leerkracht vragen. Dit wordt niet gezien als klikken". Deze regel geldt ook voor de ouders van alle kinderen.

REGEL 2:

Een tweede stelregel is dat een 'zwijgende omstander' ook de verantwoordelijkheid heeft om het pestprobleem bij de leerkracht aan te kaarten. Alle leerlingen zijn verantwoordelijk voor een goede sfeer in de groep.

REGEL 3:

Samenwerken: School en gezin halen voordeel uit een goede samenwerking en communicatie. Daarnaast is het van belang dat iedere partij waakt over haar eigen grenzen. School en ouders zoeken samen naar een oplossing school, daarbij worden afspraken gemaakt voor op school en thuis.

4.6 Acties bij melding van pesten

Alle meldingen worden centraal vastgelegd en ieder schooljaar besproken.

- De leerling, ouders of leerkracht meldt het pesten bij een van de antipestcoördinatoren.
- De apc gaat in gesprek met de leerling, van dit gesprek wordt een verslag gemaakt in het registratieformulier.
- De antipestcoördinator gaat in gesprek met de leerkracht, de gedragsspecialist en de directeur waarin een plan van aanpak wordt gemaakt.
- Dit plan wordt besproken met de ouders en betreffende leerling.
- Na de afgesproken tijd gaan betrokkenen om de tafel om de aanpak te evalueren.
- Zo nodig wordt een nieuw plan van aanpak gemaakt.
- Deze cyclus kan zich herhalen.
- Wanneer de aanpak niet voldoende effect heeft kan externe hulp ingeschakeld worden.

4.7 De rol van ouders

Ouders helpen hun kind door thuis met het kind te praten over de rol die het neemt bij het pesten in de klas. Wat kan het kind doen om het pesten te stoppen? Hoe kunnen de ouders hun kind daarbij helpen?

4.7.1 Wat kunt u thuis doen als uw kind gepest wordt:

- Bekijk met uw kind filmpjes over pesten en lees boeken over pesten.
- Geef uw kind veel complimenten, help het zijn zelfrespect terug te krijgen.
- Stimuleer uw kind in iets waar het in uit kan blinken: een sport, muziekinstrument bespelen, een hobby. Dat helpt het zelfrespect te verhogen en maakt het kind minder kwetsbaar.
- Blijf in gesprek met uw kind. Geef adviezen om een eind aan het pesten te maken.
- Steun uw kind in het idee dat er een eind aan komt: het blijft niet altijd zo.
- Laat uw kind opschrijven wat het heeft meegemaakt.
- Kijk mee op de sociale media.
- Vraag hulp aan de intern begeleider, de ouder kind-coach of uw huisarts.

4.7.2 Wat kunt u thuis doen als uw kind pest?

- Neem het probleem serieus.
- Raak niet in paniek: elk kind loopt kans pester te worden.
- Probeer achter de mogelijke oorzaak van pesten te komen.
- Maak uw kind gevoelig voor wat het anderen aandoet.
- Besteed aandacht aan uw kind.
- Kijk mee op de sociale media.
- Stimuleer uw kind in iets waar het in uit kan blinken: een sport, muziekinstrument bespelen, een hobby. Op die manier hoeft het kind niet langer door pesten respect af te dwingen.
- Vraag hulp aan de intern begeleider, de schoolmaatschappelijk werkster, de ouder kind-coach of uw huisarts.

4.7.3 Wat kunt u thuis doen als in de klas van uw kind gepest wordt, waarbij uw kind bij de zwijgende meerderheid hoort?

Alle ouders kunnen een bijdrage leveren aan het voorkomen en bestrijden van pesten, ook ouders van leerlingen zonder pestprobleem. Ook leerlingen die niet direct betrokken zijn bij pesten kunnen namelijk hinder ondervinden van de situatie.

Enkele aandachtspunten:

- Neem het pestprobleem serieus.
- Bespreek met uw kind zijn of haar rol bij het pesten.
- Zoek samen met uw kind naar mogelijkheden om iets aan het pesten te doen.
- Moedig uw kind aan te zeggen wat het wel en niet wil. Leer uw kind samen

overleggen en onderhandelen over oplossingen.

- Leer uw kind om hulp te vragen aan u, de leerkracht of aan anderen die het vertrouwt. Dat betekent niet dat u de problemen van uw kind moet oplossen, wel dat u het steunt bij het vinden van eigen oplossingen.

4.8 De rol van de leerkracht

De leerkracht voert in samenwerking met de ouders, de apc en eventuele andere betrokkenen het plan uit.

4.9 De rol van het APC

Analyseert de situatie op leerkracht-, groeps- en leerling niveau en begeleidt kinderen, ouders en leerkracht om het probleem op te lossen.

4.10 De rol van de directie

Wanneer het pesten ondanks bovenstaande stappen niet stopt, kan de directie besluiten bij leerlingen stappen te nemen uit het protocol gewenst gedrag (time-out, schorsen, verwijderen).

5. Meldcode Huiselijk geweld en kindermishandeling

De meldcode Huiselijk geweld en kindermishandeling helpt professionals bij vermoedens van huiselijk geweld of kindermishandeling. Aan de hand van 5 stappen bepalen professionals of ze een melding moeten doen bij Veilig Thuis en of er voldoende hulp kan worden ingezet. Een professional doorloopt de stappen van de meldcode als hij of zij vermoedens heeft van huiselijk geweld of kindermishandeling. Het gaat hierbij niet alleen om vermoedens van fysiek geweld, maar ook om vermoedens van psychisch of seksueel geweld en vermoedens van verwaarlozing.

Stap 1 Signalen in kaart brengen	
Stap 2 Overleg met een collega en raadpleeg eventueel Veilig Thuis	
Stap 3 Gesprek met cliënt	
Stap 4 Wegen van huiselijk geweld/kindermishandeling	
Heb ik op basis van stap 1 tot en met stap 3 een vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling?	
Heb ik een vermoeden van acute of structurele onveiligheid?	
Stap 5 Neem twee beslissingen	
1. Is melding noodzakelijk? Melden is noodzakelijk als er sprake is van: • Acute onveiligheid • Structurele onveiligheid	1. Is hulp verlenen of organiseren (ook) mogelijk? Hulp verlenen is mogelijk als: • De professional in staat is om effectieve/passende hulp te bieden of organiseren. • De betrokken meewerken aan de aangeboden of georganiseerde hulp. • De hulp leidt tot duurzame veiligheid. Indien hulp verlenen op basis van een van deze punten niet mogelijk is, is melden bij Veilig Thuis noodzakelijk.